

„DALMATINSKI HRVAT“ izlazi svake subote.
Godišnja predplata Din 80 — Polugodišnje
Din 41 — Trumesečno Din 22 — Za Ame-
riku godišnje dva dolara.

OGLASI PRAMA ČJENIKU.

Račun kod Pošt. Ček. Ureda, Zagreb, br. 38.004

Privremeni telefon
preko dana br. 38 — preko noći br. 23
(interurban)

DALMATINSKI HRVAT

„DALMATIN. HRVAT“ uređuje M Berović, glav-
ni urednik redakcionim odborom.

„Dalmatin. Hrvat“ je vlasništvo promicateljnog
odбора „Hrvatske Štamparske Zadruga“ a. o. j.
u osnutku u Šibeniku.

Pisma i novci šalju se na adresu:
„Dalmatinski Hrvat“ - Šibenik, Glavna ulica 108.

Rukopisi se ne vraćaju. - Pisma ne frankirana
ne primaju, anonimna u koš.

NOVINE ZA PROSVJETU, GOSPODARSTVO I POLITIKU DALMATINSKE HRVATSKE.

God. II.

ŠIBENIK, 8. PROSINCA 1923.

Br. 49.

Reakcionarne metode.

„Tarpejska je pećina blizu Kapitola“
(historička poslovice).

Društvene prilike iznašale su svagda na površinu razne pojmove o slojevima naroda. Stari vijek je u tome bio veoma otmien i isticao je patricije pored plebejaca, kao one, koji su isključivo bili dionici političkih prava pored onih, koji su se bavili samo obradivanjem zemljišta i stočarstvom, nemajući uopće dionništva u državnim poslovima. Srednji feudalni vijek napose bio je zadojen staleškom superiornošću tako, da je ideja apsolutizma bila jedini pojam tadašnjeg kulturnog i političkog shvaćanja. Bilo je dođuse momentati, kad su pokreti masa u svim svojim raznobojnim fazama davali odjeka duhu slobode i pravčnosti, nu, koliko usljed neimaštine ekonomskih sredstava, toliko i uslijed pomanjkanja jače duševne snage i dizorganizacije pojedinih stenajućih klasa, relativno ostvarenje narodne slobode sve do najnovijih vremena snivalo je u zagrljaju nesmiljene sudbine.

Tko se i malo sjeća rimske povijesti i agrarnog pokreta širokih slojeva rimskog naroda, kad je ono Spurije Kasije predložio agrarni zakon i zbog toga bio bačen od patricija sa Tarpejske pećine, može lako da shvati pojam političkog egoizma, smisao duševne prepotencije, odraz društvene izolovanosti. Reakcionarna staleška solidarnost, koja je vladala na Kapitolu i koja je iz temelja nastojala da uguši svaku evoluciju političkog napredka širokih masa, očitovala se najbolje u ovoj poznatoj poslovice: »Tarpejska je pećina blizu Kapitola«, t. j. svakoga čeka neminovna strašna smrt, tko se bude suprotstavio jednoj ideji, ideji sile, bogatstva i nemoralu.

I ako se je duh vremena promijenio, i ako se starih društvenih i političkih prilika imamo da sjećamo i da se po njima učimo možemo ipak da ih u mnogočemu apliciramo na naše nevoljne prilike, u kojima nažalost vlada zgoljni konservativni duh političkog reakcionarstva, prema današnjem vijeku gori i opasniji od starijih vremena.

Čini se, da nikada nije bila u našoj državi napetija politička atmosfera do danas. S jedne strane postaviše se ljudi grube sile i ambicije, mržnje i osvete, korupcije i nemoralna, nesposobnosti i nerada, — ljudi, koji se inače kao plaha košuta boje svoje sjene i svakog

šušnja, kadgod i pomisle na strah i trepet. U svojoj nečistoj savjesti, koja je već davno ogrezla u indiferentnosti ikakvih osjećaja, gledaju krvavim okom svakoga, tko ne će da odobri njihove »patricijske namire«, njihovu podmuklost i bahati temperament, spremni svagda da u ime banalnog naslova »zaštite državnih interesa« bacaju u propast Tarpejske pećine ljude iskrenog rodoljubnog čuvstva, ljude otvorenih i postenih političkih načela.

Govoriti takovim ljudima o građanskoj slobodi i o političkim pravima danas je utopija. Izljev strasti, koji zaslepljuje svako čuvstvo pravčnosti, svako poštivanje zakona i svaku moralnu obavezu prema narodu svoje, danas je kod njih u punom jeku. I nema dana u toku našeg političkog života, počam od stvorenja ove države pa unaprijed, da se ne čuju sve jači i potresniji vapaji za slobodom i pravicom i to, dabogme, ne iz objesti i iz inada, već iz zbiljskih potresa očajne duše naroda. Kolikogod imade čuvstvenih i zamannih poteza pri poimanju jedinstvenosti ove države, pri shvaćanju političke unifikacije i pri lakovjernom ubjedenju o političkim pravica kao u narodnoj državi, toliko u realnom životu imade kudikamo gorkih istina, da su ljudi, koji hoće nekakovu specijalnu privrženost — ne državi, već režimu, ne vlastitom političkom osvjeđenju, već fantastičnim i megalomanijskim nacionalnim težnjama — postali upravo tlačitelji naroda, koji osjeća praprijetu njihove neiskrenosti i dnevnog se guši u negaciju njihova rada. Pa, dok bi bilo vrijeme, da se ti ljudi višeg i nižeg kalibra najednom osvjeste, njihovo im »patricijsko« shvaćanje ne da mira, dapače ogrorčeno samo viču: Tarpejska je pećina blizu Kapitola.

Ali s druge strane stoji narod, bdije hrvatski narod, koji vrlo dobro zna, da slojevi naroda nijesu danas po svom naziranju i po prekaljenom čuvstvu svoje političke osebnosti onako razvršteni, kao što je to bilo u ranije historičko doba. Hrvatska je svijest vojevala dugo i sudjelovala u pokretima za svoje narodno oslobođenje, je je ne može danas ni gvozdena ruka da umekša, a kamo li da satire. Hrvatska je svijest djelo vjekova, djelo kulturne političke proslasti, koju je stvorila izdrživa borba heroja za vlastitom slobodom, za pravicom i željenom narodnom srećom. U toj borbi, oče-

ličen hrvatski narod, ne preže danas za tim da traži preko svoga, da mrzi, kad nije ljubljen, da gramzi, kad mu se otimlje, da jadikuje, kad mu se ne dariva, da se plaši, kad je junak, već u evoluciji svojih pravednih i zasluženih političkih pretenzija potražuje bratsku ljubav, socijalnu i političku jednakost, u jednu riječ, ostvarenje onih političkih i socijalnih prava, što su mu ih djedovi, kao svagda savremeno pitanje, u amanet ostavili.

Golema je varka i objasnjenje prostote tražiti od hrvatskog naroda priznanje za današnji politički, kulturni i ekonomski prosperitet. Naivno je i smješno potraživati sve moguće načine da se hrvatski narod odbije od puta, kojim je u postignuću svojih pravica krenuo, kao što je reak-

cionarno sredstvo upotrebljavati stare političke metode progona i zatvaranja, što su ih za vrijeme narodnog ropstva proti njemu upotrebljavali politički njegovi neprijatelji. To mogu da traže samo duševne kukavice, kruhozorci i ljudi ambicije. Ni strah pred Tarpejskom pećinom, ni progoni, ni zatvaranja — to jedino sredstvo partizanskih šoveni i nadutih olina, ne može da ubije duh, koji živi u sjaju istine i težnje za pravdošću.

Kapitol je bezbelle moćan i može da za čas sa reakcionarnim potezima osujeti realizaciju jedne pravedne i svete ideje, ali Tarpejska pećina nije tako visoka, da njezin ponor ne će moći da ispune tjelesna sinova hrvatskog naroda.

Što je »Jadranska Straža« ?

Prije nekoliko vremena osnovalo se u Spljetu neko društvo pod imenom »Jadranska Straža«, koje, kako kažu, ima svrhu da sakuplja novčane prinose, pa da sagradi jednu ratnu ladju i pokloni je beogradskoj vladi.

Kada sam čitao imena raznih batinaških i ostalih propalica, koji su se okupili u toj tobožnjoj jadranskoj straži, i nehotice mi je došla na pamet godina 1918, pa sam vidio, da su u toj »straži« dobrim dijelom oni isti ljudi, koji su nakon sloma austrije na dalmatinskoj obali pričekali Talijane i njihovu vojsku. Te ih pozdravljali poklicima »živjeli osloboditelji!«, »evo dolaze naši saveznici!« a pri tom se s njima grlili i ljubili. Naravno da su Talijani sve to odmah javljali ne samo u Italiju već i čitavom svijetu, da su mnogi neupućeni ljudi u raznim državama napokon povjerovali, da je Dalmacija u istnu talijanska i da Talijani imaju pravo, da je sebi svojataju. Medjutim Talijani su okupirali u Dalmaciji sva ona mjesta, koja su bila u njihovom programu, a nakon toga pridržali su na našoj hrvatskoj obali sva uporišta i točke, za koje su držali da ih moraju zadržati, bilo iz vojničkih bilo iz političkih razloga.

I evo, kad su Talijani otišli iz Dalmacije, okrenula se ona ista družina na protivnu stranu, prema Beogradu, i počela na razne načine pomagati beogradsko-azijatsko nasilje u Dalmaciji, koje je islo zatim, da Dalmaciju odnaredi, te od te europske, hrvatske i republikanske zemlje napravi komad Azije, da se

klanja beogradskomu monarhizmu i militarizmu. Kušala je ta družina, da pod raznim krinkama i dalje tjera svoju protunarodnu rabotu, pa su postavljali razna strašila i razne zamke. Prijeteći nam na jednu stranu s Talijanima — s kojima su se baš oni grlili i ljubili — htjedoše na drugu stranu da nam oslade beogradski jaram, pa bi im u tu svrhu sada imala poslužiti i — »Jadranska Straža«. To je društvo napravljeno pod pokroviteljstvom Beograda i služi izključivo beogradskim svrhama. Glavni ljudi u toj »Jadranskoj Straži« dijelom su tudjinskoga porijekla, neslavenske pasmine, dielom teže za beogradskim odlikovanjima ili špekuliraju na druge beogradske prilike, a svi su narodni izdajice. Za svaku i najbedastiju beogradsku slavu šalju svoje iskaze »rodoljublja« svojim gospodarima, te su za počastne članove i pokrovitelje uzeli sva beogradske ministre i ostale balkance, koji ne znaju ni da je more slano, a kamo li da bi oni branili našu hrvatsku obalu. Ta »Jadranska Straža« nema u Zagrebu, glavnom gradu Hrvatske niti svoje podružnice niti se na Zagreb osvrće, kao da ga i nema. To je razumljivo, kad nam je poznato, kakvu svrhu ima to društvo. Ali ta su gospoda još tako drška, da dolaze i u naša dalmatinska sela, a također i među naše pošteno građanstvo i prose novac za tu svoju protunarodnu tobožnju »jadransku« a zapravo srbsku »stražu«.

Kako sam dobio više upita ne samo od mojih izbornika iz kotara dubrovačkoga već i iz ostalih dalmatinskih kotara, šta znači ta »Ja-

djanska Straža" i kako se prema njim imaju ravnati, to svim našim pristašama poručujem: Gonite od sebe »Jadransku Stražu«, jer je protunarodna.

Najbolja i najjača jadranska straža je probudjeno i svjesno hrvatsko seljačstvo u Dalmaciji, koje je okupljeno u Hrvatskoj Republikanskoj Seljačkoj Stranci i koje traži svoj prirodni eslon i čvrstu vezu sa svojom braćom preko Velebita.

Dr. Stjepan Buć,
narodni zastupnik.

*) Prenašamo iz »Slobodnog Doma« 28. II 1923 br. 49. doslovice ovaj članak.

Nasilja splitske policije.

Narod kaže: »Vuk mijenja dlaku, ali čudi nikada«. Tako je i sa splitskom policijom, i ako se je svak nađao, da će poslije sudbenih osuda izrečenih nad policajcima nastati bolje prilike, a kad tamo sve je ostalo pri staromu, dapače i gore. U tom pogledu u zadnje vrijeme se ističe i »bere lovorike« komesarčić Tecilazić.

Na an ujedinenja, grupa šibenskih omladinaca, kojoj se pridružilo i druge mlagarije, pošla je da proslavi naknadno, sa splitskim omladincima, otvorenje »Hrvatskog Kola« u Splitu. Splitska policija, izgleda nahuškana, od glasovitog u proganjanju Hrvatske Omladine u Šibeniku, policajca Carevića, već unapreda je stvorila plan da poapsi šibenčane. U jutro oko 11 sati toga dana, jedan dio šibenskih omladinaca, nalazio se u prostorijama »Hrvatskog Kola« u Splitu, gdje su se sakupili splitski Hrvati da proslave dan ujedinenja. Toga dana su i Orjunci imali nekakav svoj kongres. Ljuti na splitske Hrvate, radi svoje blamaže i neuspjeha, napali su jednog splitskog omladina i pokušali, da mu skinu s grudi hrvatsku trobojnicu. Radi toga je nastala strka, pogotovo kada su neki iz Orjune stali pucati iz revolvra, i prolazeći ispod »Hrvatskog Kola« stali iza-

zivati poklicima »Doli Hrvati« Policija upotrebi tu prigodu i mjesto da stavi red među orjuncje i pro-nadje izazivače, blokira i zatvori oko tristonice Hrvata u »Hrvatskom Kolu« i obavi osobnu premetačinu kod svih prisutnih. Oružja nije bilo nađeno kod nikoga, što je sasvim prirodno Hrvatima, jer oni nisu nikakva plaćenička banda.

Nakon toga policija uapsi g. Josipa Drezgu, koji je sa dva prijatelja u Split po poslu došao, i slučajno se u »Hrvatskom Kolu« desio. Malo iza toga uapsi i g. I. Škaricu, koji je sa Drezgom došao, a zatim sve one šibenčane i kaštelane, koji su se u rečenim prostorijama nalazili. Kapetan i mornari motora, koji je dovezao u Split šibenske omladince, bili su također uapšeni u času kada su ulazili u jednu gostionu da objeduju. Sve to je učinjeno bez ikakva i najmanjeg povoda i razloga. G. Mato Kalmeta došao je u Split na dva sata popodne, pak je i on, samo zato jer je iz Šibenika došao, bio uapšen.

Svi ti uapšeni, bili su (42 na broju) strpani u jednu malu prostoriju, tako da su ležali jedan na drugomu. Dapače policija im nije dala ni jesti, niti vode piti, usljed čega je nekima i pozlilo. Tako strpane ljude, samo zato jer su Hrvati, policija je držala punih sedam sati, od 1 do 8 sati na večer, a na 10 sati u večer, predala je sve praćene vojskom policije i žandara u sudbene tamnice.

U tamnici, protuzakonito i kršeći svojevoljno Ustav, policija je upsenike držala, bez ispita i osude preko 24 sata. Nakon prosvjeda, neki su bili *ispitani, poslije 30 sati, neki nakon tri dana, a zadnji nakon 4 i 5 dana*. Jedan dio uapšenika je bio osuđen na tri dana zatorva, bez ikakva razloga i dokaza, jedino da se možda opravda nezakonito uapšenje, i kršenje ustava.

Jednog šibenskog Hrvata, koji je u prošli petak na 30. II došao u Split i kliknuo »Živio hrvatski Split«, policija je osudila na 5 dana, a drugoga radi istog poklika na

14 dana zatorva. Uračunav da su šibenski Hrvati bili zatvoreni radi poklika Hrvatskoj, proizlazi, da je poklik »Živila Hrvatska« *slajao 195 dana tamnice*.

Žalosna je to i jačna konstatacija, da Hrvatima, nakon 5 godina ujedinenja nije slobodno, u državi Hrvata, Srba i Slovenaca, klicati Hrvatskoj, a sve drugo je dozvoljeno, a pogotovo proti Hrvatskoj. Za poklike *proti Hrvatskoj*, još nitko nije bio osuđen, dapače bio je od režimlja branjen i protežiran, a poklik »Živila Hrvatska« šibenčani, samom ovom zgodom, plaćaju sa 195 dana tamnice. I to vam je bratstvo i ravnopravnost!

Sačici od dvadesetak ljudi — branjenoj i čuvanoj po policiji — je bilo dozvoljeno, ometati velebitni hrvatski Zbor u Splitu od 3-4 tisuće ljudi, a Hrvatima nije dozvoljeno *slaviti dan ujedinenja kličući Hrvatskoj!* Splitski Hrvati, koji danas računaju dvije trećine grada Splita, zapamtit će dobro ovaj dan, pak će skupa sa svim dalmatinskim Hrvatima, po zaslugi uzvratiti svojim izazivačima.

Kada dobijemo potanje podatke navratit ćemo se na predmet.

Naši dopisi.

Split, 3-XII 1923.

U nedjelju, na 18 studenoga uslijedio je svečani otvor »Hrvatskog Kola« u Splitu, u sjajnim prostorijama u Marmontovoj ulici. Odaziv je bio dostojan ovog Hrvatskog grada. Odlični broj Hrvata, sve starih hrvatskih boraca, sve što je u Splitu neodvisna i čestita, skupilo se toga dana, u društvenim prostorijama, da izaberu društvenu upravu, i da stvore program rada, oko podizanja i usčuvanja Hrvatske Svijesti, te nađe u bolju hrvatsku budućnost.

U upravu je birana sve sama elita splitskih Hrvata, čija smo imena donijeli u pretpošlom broju. Sa sastanka su izmjenjeni pozdravni brzojavi sa g. Dr. A. Trumbicem u Zagrebu. — Tako će i u Splitu, da nakon nekolicina godina, za kojih je bila uspu-

vana hrvatska svijest, lažnim jugoslavstvom opet da se dvostuklim žarom i energijom probudi i bude putoznakom i ostalim zalutalim Hrvatima. U Splitu će eto opet na najljepšem i izloženijem mjestu, da zalaprša Hrvatska Trobojnica.

Drniš, 2-XII 1923.

Drniš je na 1 prošlog mjeseca, mirno i dostojanstveno proslavio jednu hrvatsku svečanost, prenos Hrvatske Čitaonice u nove p ostorije u kuću, rodoljubnog hrvatskog sturine g. Toma Pelicarića. To je bita davna potreba hrvatskog Drniša, jer su stare prostorije bile premalene za veliki broj društvenih članova, a osobito za potrebe cijele drniške krajeve, jer je Čitaonica os, oko koje se vrti cijeli hrvatski pokret u toj čisto hrvatskoj krajini. Te prostorije će biti i povećane sa drugim pobočnim prostorijama, tako da će to biti u jednu riječ stjecište svih Hrvata iz Drniša i okolice. Na vrhu same sgrade se vije naša Hrvatska trobojnica, pravi simbol hrvatske naše krajine.

Vodice, 30-XI 1923.

Hrvatska svijest u našim Vodicama je uvijek bila visoka i jaka, a i pod zloglasnom Austrijom, ova mala općina, radi svojeg radikalnog hrvatstva, uz šibensku, ubrajala se među prve. Od sloma pa sve do danas se je podizala, pa se možda sa sigurnošću kazati, da se je vodički težak, osim desetak plaćenih izroda putpuno osvijestio. Braća zemljoradnici, se također nijesu odrekli nikada, svoga Hrvatsva, pa se pouzdano nadamo, da ćemo u buduće, u narodnim hrvatskim borbama, zajednički istupiti.

Ekonomsko stanje našega težača, kao i svugdje nije ružičasto. Nevolja i nestašica je i naš gost. Sva je sreća u tomu, da se naše vino ipak po nešto prodaje i izvaža, i ako mu je cijena takova, da težač prodajom, ni svoj trud ne naplaćuje. Dnevno, manji trabakuli i braceri, izvažuju naše vino u južnu Dalmaciju, a najviše u Bakar. Po jeseni se proflavao stolar po Din. 250, a danas se prodaje i po 280-290 Din. Narod je i s time zadovoljan, glavno je da do-

Skandali s Bleerovim zajmom.

Američanin obolio od razočaranja. - Koliko su iznosile provizije. - Nestalo sedam i pol milijuna dolara. - Potplaćeni ministri, poslanici i novine.

Novosadski »Vidovdan« piše o skandalu s Bleerovim zajmom, pa među inim kaže i ovo:

»Bleerbank, visoko cijeneći žrtve i uspjehe našeg naroda u svjetskom ratu, htjela je da pomogne (?) našu državu zajmom od 100 milijuna dolara. Taj je zajam zaključen redovitim putem sa svim potrebnim formalnostima. Nana je međutim do sada isplaćeno 17 1/2 milijuna dolara i — svršeno. Bleerov concern riješio je, da nam više ne da ni pfeeniga. Mi smo se na nujerodavnomu mjestu interesovali, zašto nam je uskraćen ugovorom priznati kredit i dobili smo odgovor: zbog korupcije. I sad

da iznesemo našim čitaocima detalje te prljave afere. Bleerova banka poslala je u našu zemlju jednog od svojih najposobnijih ljudi, inženjerskog pukovnika William Polada. On je poznat cijelom svijetu sa svojih misija u Belgiji, Poljskoj i t. d., te sa svojim tehničkim radovima na panamskom kanalu. Taj naš odlični prijatelj pregao je svim silama da pomogne našoj otačbini, koju mnogo voli. Dokaze za njegovu ljubav prema Jugoslaviji najbolje nam pružaju ugledni američki listovi »Newyork Times« i revija »The Yugoslav Review«, kroz koje je on prikazivao sve odlike naše rase i dizao joj autoritet i kredit. Poslije svog ovog rada, došavši u našu otačzinu, gosp. Poland je doživio strahovito razočaranje i još strašnije napadaje od američke javnosti, zašto ih je nevjerno obavještavao. Posrednik

između Blera i naše države bio je jedan poznati beogradski inženjer Lj... P... Tomu gospodinu platila je Bleerova banka 15 milijuna dinara od kojih je on dobio oko sedam milijuna, a ostatak od osam milijuna razdjeljeno je među razne narodne poslanike (da glasaju za zajam), ministre, te za razne bankete i objede. Već sam taj fakat strašno je djelovao na g. Polanda, ali u interesu naše zemlje on je čutke prešao preko njega. Ali poslije toga došli su još jasniji dokazi pokvarenosti. Gosp. Polandu je saopćeno pet dana prije obrazovanja homogene radikalne vlade, dakle u momentu kad je još Ljuba Davidović pozivan u dvor za sastav vlade, da će biti obrazovan čisto radikalni kabinet; drugim riječima, da pazi kome daje i bude davno provizije. Treći fakat još više je porazio g. Polanda. Kad je poslije

izbora tražio da mu se pruže obavještenju u šta je utrošen zajam, vlada mu nije mogla položiti računa za sedam i pol milijuna dolara. Znači da se ta svota utrošila u izbitnu korupciju.

Gosp. Poland se ovih danu razbolio, izgleda baš zbog ovih razočaranja, i riješio je da ostavi našu zemlju».

Zašto nije izneseno ime beogradskog inženira? Valjda »Vidovdan« ima respekt pred njim zbog ovih 7 milijuna. Tko zna možda on nije tvrde ruke, a »Vidovdan« treba novaca, pa zašto onda da se zanijera čovjeku izmjenjavanjem njegova imena. — Čudna je to stvar, da teroriste, orjunjaši i srnaovci, luku i ubijaju svakog, samo još ne taknuše nijednog aferaša. Već su i na »protudržavne« spomenike navalili, pa bi vrijeme bilo, da udare i na korupcijoniste.

dje gotovine, da namiri najnužnije za zimu. Računa se da je iz Vodica do sada izvezeno više vina, nego iz cijelog županijskog kotara.

Vodički Hrvat.

Iz Primoštena nam javljaju: Jedna kačica nenarodnih elemenata, spremna da pokorno služi, svakom režimu i svakoj vladi, koja se kupi oko nekakove „jugoslavenske iskre“ u ovom našem Hrvatskom mjestu, izgleda da je postavila sebi, kao zadatak da grli naše hrvatske velika- ne i prvake i da dijeli lekcije o patriotizmu. Na ovo se ne bi osvrnuli radi njih, niti bi im davali takove važnosti, već pišemo radi toga da upozorimo javnost, da ovi vajni fa- šisti, nemaju nikoga uza se, osim 10-12 zavedenih, i da su u Primo- štenu sve snami pristale hrvatskog pokreta i hrvatski zemljoradnici, koji se međusobno podupiru. Iz one pak jadne „jugoslavenske iskre“, ne bude nikada žara ni plamena, niti za Pri- mošten, a kamo li za Jugoslaviju.

Umjetnost.

Dolazak „Zvonimira“.

Veseli nas i radujemo se, što ćemo 15. ov. mj. imati prilike, da slušamo koncert M. D. „Zvonimira“ iz Splita.

Ovo pjevačko društvo podiglo je svoj renome godine 1920., kad je priredilo turneju po čitavoj našoj državi.

Zagrebačke, Beogradske, kao i Novosadske kritike bile su pune hvale i priznanja.

Ovo naše najstarije pjev. društvo u Dalmaciji, počelo se rapidno razvijati tek 1916. godine, kad je angažirao kapelnika M. Hrazdruja. O njegovim sposobnostima, kao dirigen- tom i kompozitoru suviše nije i pisali jer bi se morale ponoviti sve one laskave riječi, koje su mnogi glazbeni kritičari o njemu napisali. Mislimo, da je dovoljno to, što ga ubrajaju između najboljih dirigenata ove države.

Kako smo upućeni na programu su najteže slavenski zborovi, kao „Orač“, „More“ i t. d.

Rekosmo da nas veseli „Zvonimirov“ dolazak. — Da, — ovakvim društvima, koji stoje na čisto umjet- ničkoj višini uvijek ćemo otvoriti naše srce i rado primiti u naš grad i dokazati sa svojim skromnim prisustvom, da znamo poštovati i cijeliti umjetnost.

O samoj izvedbi naš će kritičar u detaljima izvijestiti.

Domaće vijesti.

Progon Hrvata. — Pišu nam iz Splita — Državno odvjetništvo je obustavilo izla- ženje lista „Narod“, dvaputa koji je u zadnje vrijeme bio postao ozbiljni konkurent gla- sila beogradske kamarile „Novo Doba“. Medjutin je prizivni sud obe zavođe poništio i time podučio splitsku policiju da imade pravde i za Hrvate, i da se ne ist-čava proti hrvatskim novinarima, bez razloga.

Izmjena novca. — Javljaju nam iz Bio- grada: Otvih je dana započela izmjena au- strijskih kruna u narodu nezadovoljstva. Neki nisu dobili ni polovicu, od onog što su mislili dobiti. Za ovu zaslugu don Jure Blaškina biogradni namjeravaju ponuditi mu mandat za treću zonu.

Pred tisuć godina. — Pišu nam iz Orebiča: Otvijestili fašistički delija, koji truje našu hrvatsku djecu u školama sa protuhrvatskim pjesmicama, izletio se o organu dalmatinskog sreća i beogradskih plaćenika „Pobeda“ proti našoj „Matici Hr-

vatskoj“ i proti starini učenjaku prof. Vje- koslavu Klaiću, rati spomen-knjige na 1000 godišnjicu objeltnice hrvatske Kraljevine.

Ovaj nekad zadržit Austrijanc, Karlov obožavatelj, zove se M. Vekarić, učitelj smatrao se je najsretnijim čovjekom, kad je djecu podučavao o sjajnoj povijesti Hab- sburgovaca i o njihovoj ljubavi prema Hr- vatima i dabas, kada mu kao „Austrijan- skom“ mljeniku i obožavatelju Franje Be- pa kod nas ne bi bilo mjesta, isto kao i splitski profesor Sivrije Alfirević utekao se je pod okrilje jugovinaša, kojima svaki smrad ljudski i u gradovima i na selima dolazi dobro. Kad čitanci saznađu da se je učitelj Vekarić dičio sa slikom Franje Jo- sipa, Karlovom i Zitinom onda će im bi- jasno, radi kojih razloga napada on sada našu Hrvatsku Maticu i našeg slavnog uče- njaka prof. Vjek Klaića.

Ovdje Vekarićevo pisanje izazvalo je kod Hrvata pravo gnusanje.

„Novo Doba“. — Pišu nam iz Splita: Radikali su namjeravali ovdje nastaviti sa izdavanjem njihova organa „Dalmatinski Radikal“. Medjutim izgleda da će ju napu- stiti onu namisao, jer g Vinko Kisić pro- daje njegov dio kod „Novog Doba“. Rad- ikali bi imali kupiti ovaj Kisićeve dio i tako postati suvlasnici lista. Kako Kisićeve dio iznosi preko jednog i pol milijuna, to bi radikali dobili većinu kod lista i tim bi postao njihov organ. Kisić namjerava sa dinarima u Zagreb.

Kraljevo putovanje u Pariz. *Šibenik*, 7. prosinca. — Zagrebačka „Večer“ u broju od 4. o. mj. na trećoj strani donosi iz Beo- grada ovu vijest: „Vladini krugovi tvrde, da je kralj otišao u Pariz u svrhu liječenja zubobolje. Ovim je tvrdnjom beogradska homogena vlada dala jednu poštenu pljusk- u svim beogradskim zubarima.

Gradske vijesti.

Žurna Pomoć Nastradalim od Poplave. *Hrvatli* Na hiljade naše braće Slovenaca i Hrvata nastradalo je usljed zadnje poplave. Nije nužno da se na vas upravlja ikakvi apel Svaki od Vas koliko može, neka pošalje na načelnika grada Zagreba g. Vjek. Heinzelu svoj obol. Za Šibenik i okolicu prima dopri- nose i naš list.

Do sada doprinijele: G. Miho Jerinić Din 50, g. Josip Drezga Din 200.

Živla Hrvatska — Živio Zagreb! — U ponedjeljnik na večer pri dolasku paro- bruda iz Splita, na kojem se je nalazilo nekoliko Orjunaša, oni misleći da im je ovdje slobodno provocirati mirne građane, počele izazivati građanstvo na obali: Ovo svjesno odvrat na izazovne pokliče sa umeresnim poklicima: Živla Hrvatska! Živio Zagreb! Ti poklici, kao da su neko- mu smetali i nakon malo časa bila su uspa- šena tri omladnika i po Bachovoj patenti kuhinjani: Mate Žuković 10 dana, a Kreše Jadronja i Marko Drezga na 14 dana tu- nica.

Prvi prosinca — se je u Šibeniku spro- vedu sasvim mirno. Osim oficijelnih i ofi- cijoznih osoba misam nije nitko drugi prisustvovalo.

Sv. Nikola i vjerni. — Nakon što su sv. Nikola i njegov vjerni pratilac Crni Vrag prekinuo obašli grad i svakomu pra- ma njegovoj dobroti i zloči porazdijelili darove i šibe, oduše i na policiju Vrag je nosio punu koficu darova. Kad ih je spazio komesar, srce mu se razveselilo, videti sv. Nikolu da se je i njega siromaška sjetio, poljubi mu ruku od radosti, a sa suzama na očima mu rekne: Moj, dragi sv. Nikola hvala ti na svemu, ali ja neumijem primiti dar od nekoga, pa ni od tebe. Sv. Nikola podjeli na to komesaru blagoslov i začeli mu da unapred bude dobar i pravedan. Na to Vrag pruži detektivu Belamariću vrećicu austrijskih srebrnih kruna kao dar, ali ovaj skoči kao bijesni pas za Vraga i na sv. Ni- kolu, optuže ih po njegovom običaju Vra- gu ne ostalo drugo nego pobjeći na talijan- ski parobrod sa krunama.

Tri Čitaonice u Šibeniku. — Što drugi gradovi nemaju, to eto imade naš Šibenik. U zadnje doba otvorile su se tri nove čitaonice, a te sa knjižara I. Grimani i papir- nice Delfin i Bogić. U ovim čitaonicama imade svakih novina, i svakomu je slobod- no doći u čitaonicu i čitati novine. Čita- onica se ne plaća, novina se ne kupuje, a sve se iz nje sazna bavava.

Sv. Nikola — nam je donio kišu, inje- sto snijegu: miršave bravetne mjesto pra- sekutaje; okineće poreza odmjerna za vrijeme obilne, ali zato povidjenje drugih poreza za 100 %. — Crkvice ne ohati doživila je iznenadjenje. Ove godine bila je okićena i sa dvije velike Hrvatske zastave.

Utopio se — je u Mandatini mornar Josip Slupar. Rodom Slovenac, u službi nebotice se strovalio u more. Potonuo Tek sutradan su ga izvadili iz morske dubine. Mornarica mu je priredila kruni: sprovod. Bila mu laka bratska hrvatska crna zemlja!

25.000 Dinara — mjesečne plate, uz stan sa osam soba i centralno loženje malo mu je i nije primio. Centrala „Jadranske Banke“ u Beogradu ponudila je dru. Sije- panu Kneževiću, odvjetniku u Dubrovniku mjesto bankara konsumenta u Beogradu sa mjesečnom platom od 100 hiljada kruna, a ovaj je odbio ovu ponudu. To bi u samom novcu iznosilo Milijun i dvije stotine hiljada kr. godišnje plate, Odvjetnik dr. Knežević je pravnik kao i svi njegove kolege. On od- bija platu sa stanom od koj h 30 hiljada dinara mjesečno, a njegovi sudrugovi sudeti, i savjetnici jedva da potužu mjesečnu platu od 2500-3000 Dinara. A našti težači, koji su glavni izvor privrede nemaju ni godišnjeg prihodu sve skupa, koliko Jadranska Banka nudi dr. Kneževiću mjesečno. Eto tu leži uzrok cijeloj nepravdi u ovoj od radikala upravljanoj državi: u sveopćem nezadovolj- stvu, težak i radnik gladuje, a njih desetak se tove na njihovim ledjima.

Biograd i ne Beograd. — Dokle smo došli služiti a ovaj Beograd. Roku Dominisu u Biogradu bilo je upravljeno pismo iz Šibe- nika. Ovo pismo nije primio. Hoko, nego pošiljao u Šibeniku sa opaskom, da se Ilo- ka Dominisa nije moglo naći u Beogradu. Mi se nećudimo, da se ovakovo što može dogoditi, kad je društvo „Dahmatia“, kako sam to javlja prijatelj iz Biograda mogla ustanoviti parobrodsku vezu Biograd-Ši- benik jedan put, dok Preko-Šibenik četiri puta sedmično.

Bezakonice šibenske policije. Radi iz- jave g. Krste Jovičića štampane u splitskom „Narodu“ koncem rujna ove godine, pod ovim naslovom, bio je zaveden kazneni po- stupak a Jovičić od toga dana čami u istra- nom zatvoru. Kako smo informirani, u o- vom procesu, kojim je kompromitiran pu- blicajac Carević, promijenila su se tri državn- oduvjetnika i tri istražna sucu. Ispitima je silesija svjedoka i po više puta, a još se ne vidi kraja. Do koga je neka prevodi i po- žuri, jer to i zakon protivlja, kada se radi o uspjehim.

Nova naredba — stigla je iz Beograda. Prama ovoj peljuri unaprijedu ne da moći iz Zlatica u Privč voziti se sa talijani i za istu trošiti, već će morati ratiš stjeđeje ići na noge preko mora da pregledaju lenjere.

Sprovod Orjuna se je obavio na dan ujedinenja. Sprovodu je prisustvovalo njih 470 ubrojiv ovamo i 3 glazbe, koje su usla- rale posmrtno koraćenje. Bolena rastrovnja sklonu svakom zlu i opačim od svug po- stanka, a u zadnje vreme u oskudici i bez pomoći sa strane svojih dobročinitelja, pre- stala je živjeti, prije negoli je navršila pune četiri godine. Bila joj laka ova zemlja, ko- joj je dosta zla namjela!

Darovi. U fond našeg lista darovao je naš prijatelj G. F. Din 200., na čemu mu uprava našeg lista najljepše zahvaljuje i molji ga da naš list podupre i u Americi, kada tamo prispjeje, želiš mu tamo dobiti uspjeha i sretnu put.

Vatrogasnom Društvu: Marko Stjepić poklonio je 4 grede, za obnovu nove štale i popravlak torija. — G. Jere Šibenik u listu svoj darovao je dvadeset šibnika, a G. Luigi Inchostril darovao 30 met. kartona za pokriti štale. — Luigi Battigelli daro- vao 12 inah gredica. — Na čemu im U- prava harna zahvaljuje.

Izdav. i odg. urednik: M. Berović, glavni Tisk. Pečka Tiskara — Šibenik

Priobćeno. *)

Gosp.

Dr. Dušanu Ivetiću

Šefu Zdravstvenog Odsjeka Split.

Veseli me, da je za vrijeme našeg razgovora prigodom Vašog zadnjeg boravka u Šibeniku bilo razbistrano moje pitanje, pok se čitlim ponu- kam da u mojoj tiskovnoj poruki napravljenoj Ministarstvu Zdravlja dne 7.11 o. g. navedene netočnosti o Vama i o g. dru. Montani ovim po- čuam.

Šibenik, dne 3. prosinca 1923. Miho Jerinić.

Uredništvo za ovaj članak ne odgovara.

OPĆINA ŠIBENIK

Br. 1500. Šibenik, dne 23. XI. 1923.

Raspis natječaja

Raspisuje se natječaji na više mje- sta redara pri ovoj općini.

Natječajnici moraju podnijeti svoje molbe vlastoručno napisane i redovi- to bijegovane napjdale do 10. XII o. g. do kojeg dana traje rok nat- ječaja.

Svaki natječajtelj mora molbi pri- ložiti isprave, kojima će dokazati:

- a) neporočnost pomašanja
- b) poznavanje srpsko-hrvatskog je- zika u čitanju i pisanju
- c) tjelesnu i duševnu sposobnost za vršenje redarstvene službe
- d) eventualno do sada obavljene službe
- e) da nije mladiji od 21 i da nije stariji od 40 godina
- f) da je nježen
- g) da je državljanin S. H. S.

Pravi odnošaji redara općine ši- beničke uređeni su osnovom o mi- rovinama i mirovinskoj zakladi, odo- branom u slednji opć. Vijeću od 10.11.1912. Priznaju se i dodaci na skupoću i pušnjač odijelo.

Služba je pri nastupu privremena i. j. pokušna za rok od godine dana nakon kojega roka dočienik može biti imeovan stalnim s pravom na mirovinu ako zadovoljava.

Predsjednik Općine:

(M. P.) **BLAŽEVIĆ, I. R.**

Kalendari za godinu 1924.

Blok kalendarski (četiri lista)	D. 7
Blok kalendarski (dvanaest listića)	50
Blok kalendarski (dvanaest listića)	50
Kalendar za listnicu	2
Kalendar za prsluk, uzvez, šutro papir	12
Kalendar za prsluk, uzvez, platno	15
Kalendar za naravarku, uzvez papir	15
Listni kalendar Din. 100	50
Podložni kalendar	15
Srce isusovo kalendar	15
Tjedni kalendar	24
Zabavni kalendar	40
Zagrebački peške	18
Zvečan kalendar	15
Zvonimir kalendar	32

Na zahtjev kalendarski postupak pomašava. Naručitište odgovorno za pouzdanje.

Stj. Kugli, Sveučilišna knjižara i Knjižara Jugoslav. Akademije, Zagreb, lista 30

Foto Pax
Zavod za umjetno slikanje, povećanje, reprodukcije slika, izradba se uljema, aquarela, i pasteli božama, tisk i krepton.
— ZAGREB, lista 35.

Mali oglasnik.

Temeljna taksa 6 Dinara. Za svaku riječ 50 para. Za deblja slova dvostruko se uračunava. Plaća se unaprijed.

Ženidba Jedan naš prijatelj u Americi (Madsville, Monongalia) da sada kada je trudom, radom i znanjem stekao u Americi prilično imanje obratio se je nama, da bismo mu priporučili jednu vrijednu, marljivu, radinu i poštenu djevojku, koja bi mu imala biti družica.

Podpuno ime, prezime i adresu dotičnog Hrvata nalaze se u našoj Upravi, i ona djevojka, koja bi željela stupiti u dopisivanje s njim može istu uz diskreciju kod Uprave dobiti.

KRUMPIRA

bijeloga, zdravog, suhog za jelo prebranoga bez zemlje
nudja svaku količinu

VLADO STEFANOVIĆ
DARUVAR (HRVATSKA)

Trgovina koža i postolarskog pribora

Beljan i Batušić Ogulin

nudja uz najniže dnevne cijene sve vrsti koža kao: Waches polovice - Krupone tu i inozemne u svim težinama, tabanice, Vratove - trbušine, kravine, Pitlinge crne i žute, Box, Sevro crni i u bojama, Sevret, ovčinu, Blauk, svinjinu, i t, d, također sav pribor a poglavito: Podkove za cipele, Tacks čavilca, kremu, Waseilin, konac, bičeve i t. d.

Vlastita radiona gornjih djelova.

Naruče obavljaju se odmah, prema želji željeznicom odnosno parobrodom ili poštom.

Za dobru robu i solidne cijene jamčimo.

PRODAJE

se u Zagrebu u najprometnijoj ulici kuća prizemna sa dva stana, jedan od tri a drugi od jedne sobe sa svim nuzprostorijama, sa gradilištem i dvorištem u površini circa 600 č. hv. zajedno sa trgovinom dobro uvedenom građevnog materijala. Na raspolaganje sloje dvije staje dva magazina velika šupa, poslovnica sa telefonom od dvije sobe, sve električno rasvjetljeno.

Za preuzeti i useliti se po mogućnosti čim prije. — Cijena svema Din. 1,250.000.—

Samo ozbiljne upite pod „Prilika“ na upravu ovog lista.

Posjetiocima morskih kupališta, putnicima i izletnicima, preporuča svoj novouređeni,

Hotel „Dalmacija“

u Tivtu, jedan sat vožnje parobrodom od željezničke postaje Zelenika.

Potpuno nova zgrada sa novim namještajem, na najljepšem mjestu Boke i u blizini najvećeg i najljepšeg perivoja u državi. Morsko kupalište u neposrednoj blizini.

— Cijene vrlo umjerene. —

IVO FAŽO, TIVAT,
Dalmacija.

Jugoslavenski javni bilježnik
u Sjevernoj Americi.

PETAR REŠKOVAC

1526 Page St., N. S. Pittsburgh, Pa.

Zastupan u svima ostavinskim i inim poslovima i razpravama. Ugljivam otštete za Vaše nastradale i poginule u Americi, kao i osmrtnice za umrle u svim slučajevima. Izradjujem sve pravne i ine dokumente za sve one, koji žele doputovati u Ameriku, ako u Americi imaju svoje rodbine, koja će se za njih pobrinuti. U svakom slučaju izvolite se obratiti na mene. Toplo se preporučam zainteresovanome narodu 7

I. STJEPUŠIN — SISAK

Preporuča najbolje tambure, žice, partiture i ostale potrebštine za sva glazbila.

Dragutin Šepek, Zagreb

Prilaz 35. Prilaz 35.

Vlastiti proizvod svih vrsti

„LIMENKA“

za lak, firnajs, terpentini, ulje, petroleum, kandite itd.

Patentne limenke za uljene boje itd.

Odlikovana Voštarnica

DIPLOM. PEČLAR **GRO ČULAR** VOŠTARSKI MAJSTOR
ŠIBENIK

IZRADJUJEM:

sve vrsti svijeća, duplira, uskrasnih stojnica (ceren) sa svim urešnim znakovima, iz prvorazrednog voska, brzo i solidno.

PRERADJUJEM:

prama želji sve vrsti svijeća iz voštanih ulomaka i okapina.

PRODAJEM:

finog vrganog **MEDA** naravnog sa mog uzornog pčelinjaka, na malo i veliko. Med je vanredne ljekovitosti za plućne bolesti, grla, prsa, prehlade itd.

KUPUJEM:

sve vrsti voštanih okapina, ulomaka i žutog voska.

Sve uz povoljne cijene!

MATE PRGIN -- ŠIBENIK

Veliki pribor šešira i sagova
domaćih tvornica.

Trgovina mješovite robe.

I. Bos. Hec. tvornica turpija
JOSIP MEGLIĆ

Vareš Majdan Željezara

Preporuča sve vrsti novih turpija i raspa na veliko i za malo te prima na novo oštrenje istrošene.

Cjenici na zahtjev badava i franco.

KRUMPIRA

Zdrava, birana, slavenskog bijela
najbolje vrsti

nudja svaku količinu na vagone
Trgovina Zemaljskih Plodiva

IVAN VRKLIJAN

DARUVAR (SLAVONIJA).

Banka za trgovinu obrt i industriju

dioničarsko društvo.

Jelačićev trg. 4. - ZAGREB. - (vlastita palača)

Dionička glavnica: s pričuvama Din. 28.000.000.-
K 112.000.000.-

Telefon: 2-85, 7-96, 11-94, i 15-54.

Brojavi: Trade i Trgobanka.

Podružnice: Koprivnica, Ruma.

Afilirani zavodi: U svim većim trgovačkim središtima Jugoslavije. Izravne veze sa prvorazrednim bankama u cijeloj Evropi, te Americi.

Prima: uloške na knjižice i na tekući račun uz najkulantniji kamatnjak.

Eskomptira: mjenice i devize.

Financira i osniva: obrtnička trgovačka i industrijalna poduzeća.

Kupuje i prodaje: valute, devize i vrijednosne papire.

Podijeljuje: predujmove na vrijednosne papire.

Burzovne naloge: obavlja kulantno i točno.

Izdaje: čekove i kreditna pisma, te obavlja isplate na temelju akreditiva na sva tu -- i inozemna mjesta.